San Vicent y Petrer

24/04/2022

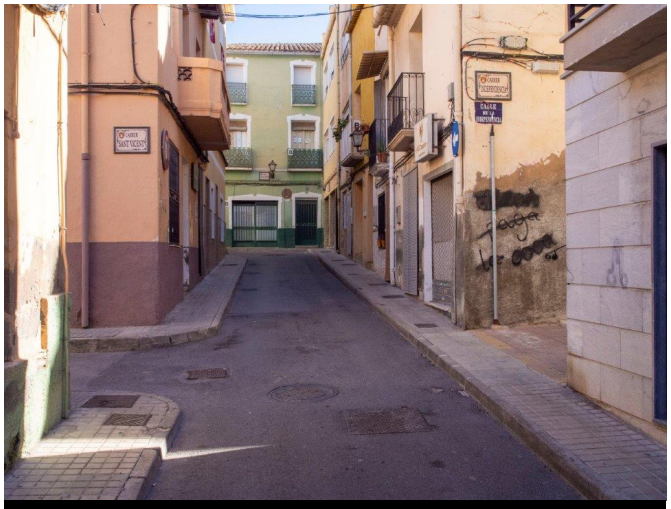


Façana de la casa de la família Esteve Bichos. Any 2022. Foto: Pascual Maestre.

Parlarem en esta ocasió de la relació de sant Vicent Ferrer, la festivitat del qual se celebra hui, i el nostre poble. L'església la celebra el 5 d'abril però en la Comunitat Valenciana sempre es commemora el dilluns següent al dilluns de Pasqua, i així s'evita que coincidisca amb la Setmana Santa i se li reste protagonisme a esta festa tan valenciana. Este sant que va obrar tant de miracle exercix el seu patronatge a la ciutat de València i en tota la Comunitat Valenciana. És per tant el patró dels valencians.

A Petrer hi va haver una ermita a Puça dedicada a sant Vicent Ferrer de la qual hui no sabem absolutament res de res. I ho sabem gràcies a l'erudit Josep Montesinos Pérez (Oriola-1828), que va escriure la seua crònica sobre la governació d'Oriola a finals del segle XVIII (1794). Montesinos apunta que ja existia en 1580 i hui ningú recorda la seua existència. Podria tractar-se de l'ermita que amb posterioritat va pertànyer als Hoyos, concretament a Manuel Hoyos, (1779), una família molt religiosa i poderosa vinculada a Petrer.

A través del prevere Conrado Poveda sabem, pel que fa a l'altar major de l'església de Sant Bartomeu, que el 12 d'octubre de 1913 van començar les obres i van ser costejades per la Sra. Ana Payá Amat, sent capellà ecònom el llicenciat Sr. Agustín Hernández, i es van acabar a últims d'octubre de 1914. Els llenços al·legòrics a la coronació de la Mare de Déu i al Santíssim Sagrament es van col·locar durant la construcció de l'altar, tot costejat per esta senyora, i tots els quadres van ser pintats per José Sánchez Carlos, natural de Lorca, segons uns autors, i de Totana, segons uns altres. El San Luis Gonzaga va ser costejat pel Sr. Luis Sala, de Novelda, i el Sant Vicent Ferrer pel Sr. Vicente Castelló, de Petrer. Esta imatge va ser destruïda durant la Guerra Civil i que tinguem coneixement en l'actualitat no es conserva cap imatge en els edificis religiosos del nostre poble.



Encreuament dels carrers San Vicent e Indepèndencia | Pascual Maestre.

Com hem pogut vore al llarg de totes estes cròniques, entre els topònims de la llista de carrers de Petrer existeixen des de temps immemorial alguns que porten noms de l'apel·latiu del santoral: Sant Josep, Sant Rafael, Sant Antoni, Sant Pasqual (antic carrer sense eixida, hui Numància) i Sant Hermenegild (antic Casas de Hermenegildo). Es va produir la incorporació, a principis del segle XIX, de carrers amb apel·latius de sants i de caràcter religiós, procés que queda patent en diverses vies locals com Sant Bonifaci, Santíssim Crist, Mare de Déu del Remei, Calvari, Portal de Sant Roc i de la Misericòrdia. En total hi ha 18 carrers amb connotacions religioses: Ànimes, Calvari, Convent, Església, Pius XII, Sant Antoni, Sant Bartomeu, Sant Bonifaci, Sant Crispí, Sant Francesc d'Assís, Sant Hermenegild, Sant Isidre Llaurador, Sant Josep, Sant Rafael, Sant Vicent, Santíssim Crist, Santo Domingo, la Mare de Déu. Suposen el 5,33% del total.

Centrant-nos en esta ocasió en el sant que ens ocupa, sabem que a Petrer hi ha el carrer Sant Vicent, que es documenta almenys des de 1726 i connecta Leopoldo Pardines amb Gabriel Brotons. El travessen començant des del seu començament el carrer Independència i més cap al final el carrer Nou i el de Pedro Requena. El carrer Independència s'inicia just en la intersecció amb Sant Vicent que té a l'altra part un carreró sense eixida. En alguna època apareix com San Vicente Ferrer. De 1812 hi ha referències relatives a "que se cierren las puertas de las calles de San Vicente y de Agost" per a controlar una epidèmia de pesta. Per aquesta via urbana passa el viacrucis.



Carreró sense eixida del carrer que porta el nom del sant valencià. Any 2022. Foto: Pascual Maestre.

Durant la República, en la sessió plenària del dia 9 de setembre de 1931, sent alcalde José García Verdú, es va acordar canviar el seu nom pel de Vicente Blasco Ibáñez. En el núm. 18 del setmanari local Polémica del 27 de febrer de 1932 es va informar sobre el desig republicà de dedicar un carrer a l'escriptor valencià i un altre a l'alacantí Gabriel Miró. Respecte a la via dedicada a l'autor de La barraca, en esta publicació es va exposar que "las placas destinadas a rotular una de nuestras calles con el nombre del insigne Blasco Ibáñez, estaban almacenadas en la cárcel y nuestro alcalde por ser socialista, no estaba enterado de ello". En eixe mateix setmanari argumentaven que "Fernando de los Ríos nos merece respeto, pero por la memoria de Blasco Ibáñez que fue como cosa nuestra, por ser valenciano, Polémica propone que la rotulada con el nombre del primero se sustituya por el del segundo". A pesar d'esta decisió, pareix que no es va retolar i en el setmanari núm. 25, de data 14 d'abril de 1932, amb la firma de Turia, apareix un article titulat "Blasco Ibáñez" en el qual l'autor homenatja la figura d'este insigne escriptor valencià i acaba criticant el consistori amb estes paraules: "Debemos condolernos de que en la alcaldía se tenga arrinconada y envejeciéndose, la placa que debe dar el nombre del escritor a una de nuestras mejores calles, mientras que el mundo entero le rinde el homenaje merecido. No sabemos si a nuestro alcalde le caerá la cara de vergüenza, pero dudamos así sea y conste que no puede alegar ignorancia".



Intersecció de Gabriel Brotons i Sant Vicent. Any 2022 | Pascual Maestre.

El carrer deu el seu nom actual a sant Vicent Ferrer, amb festivitat en l'octava de Pasqua de Resurrecció. Vicent Ferrer, dominic i predicador, va nàixer a València en 1350 i va morir a Vannes (França) en 1419. Va donar suport a Pedro de Luna, que més tard seria papa d'Avinyó amb el nom de Benet XIII. En 1412, interrompent la seua labor missionera, que l'havia portat a recórrer tota Espanya, a més de França, Flandes, Itàlia i Suïssa, va actuar en el Compromís de Casp, on va influir perquè la corona de Castella passara a les mans d'un Trastàmara, Fernando d'Antequera. Els seus dots d'orador sagrat van ser molt populars en el seu temps i sempre s'expressava en valencià. Canonitzat en 1455, la seua festa se celebra el 5 d'abril.



Placa del carrer. Any 2022 | Pascual Maestre.

A mitat del carrer hi ha un carreró sense eixida, conegut popularment com el Postigo, que constituïx un apèndix d'esta via urbana. Este carreró té el seu equivalent en el carrer Independència. Durant anys va ser el punt de trobada dels xiquets del barri, ja que es tractava d'un lloc

recollit i apartat dels pocs vehicles que transitaven per la zona. Antigament en esta artèria urbana hi havia tres cellers, el de Santiago Amat, el de Bartolomé Beltrán el de la Guitarrona en el carreró i el de Ricardo Maestre, que feia cantonada amb el carrer Nou (hui una fruiteria i durant molts anys Tejidos Maribel). En la confluència d'esta via amb Gabriel Brotons estava el café La Paz, propietat del Xolet, entre la casa de la Guitarrona i la tenda de Juliana, sogra de Lluís el Majo. En este casino celebraven les seues reunions l'equip de futbol La Paz. Este equip jugava en el camp que hi havia entre els actuals carrers Antonio Torres i Fernando Bernabé.



El carrer es va omplir de festa. Any 1990.

Van ser veïns del carrer Blasco Ibáñez en 1935, entre altres, Facundo Payá i Juliana Morán, José García i Plácida Díaz, Ricardo Payá i Deogracia Villaplana, Basilio Galiano i Amalia García, Ventura Sarrió i Remedios Cortés, Juan Bautista Maestre i Josefa Castelló, Alejandro Perseguer, Conrado Carrillos i Obdulia Montesinos, José Galiano i Antonia Rodríguez, Rafael Amat i Luisa Poveda, Josefa Francés i els seus fills, Santiago Amat i Magdalena Montesinos, Gerónimo Amat i Isabel Montesinos, José M. Montesinos i Adela Brotons, Gabriel Sanchiz i Remedios Rico, Vicente García i Dolores Carrillos, Rafael García i Leonor Payá.

Les poques veïnes d'este carrer de dimensions reduïdes sempre han tingut una estreta relació. En l'actualitat Sole la de Cassoles, Fini la Morena, Maruja la de Pedro, Pepi la Fardacha, Lola la del Parao i Rosa mantenen molt bona relació de veïnatge, s'ajuden en tot el que poden i estan pendents les unes de les altres. En l'estiu ixen a prendre la fresca en el racó que forma la confluència d'este carrer amb Gabriel Brotons. També, els dies de Carasses s'ajunten obsequiant amb café, pastes, roses i mistela a tots els que passen per allí. Participen i col·laboren de manera activa i decidida en les diverses activitats que organitza l'associació de veïns Miguel Hernández, la del barri antic.



Vista general del carrer. Any 2022 | Pascual Maestre.

Fins no fa molts anys el dia de Sant Vicent a Petrer era festiu i era l'últim dia que es menjava la tradicional mona, just una setmana després del dilluns de Pasqua. Este dia de primavera la gent s'anava al camp i es menjava la mona. Tenia també un especial significat perquè la berena la pagaven els xics, "els moneros", i si es comprometien a fer-ho era que el festeig estava consolidat, i en el cas que no fora així era que este no havia quallat. També este dia, fins que va ser festiu, va deixar de ser-ho no fa molt temps, va servir per a descansar de la frenètica jornada del Dia de Banderes.



Les veïnes d'este carrer mantenen costums d'antany pel que fa a les relacions de convivència | Juan Pedro Verdú.